

Xây dựng chương trình và tổ chức các lớp bồi dưỡng về văn hoá công vụ cho lãnh đạo, quản lý ngành Giáo dục

Nguyễn Thanh Giang*

*ThS. Học viện Hành chính Quốc gia

Received: 20/12/1022; Accepted: 23/12/2022; Published: 8/01/2023

Abstract: Building a civil service culture in the school is an educational activity of the value system; cultural standards help school members to have the right perception, thoughts, feelings, and good behavior, practice. Show a culture of healthy behavior, thereby ensuring the quality of the school's education. In order to build a civilized and modern school culture while still preserving the national cultural identity, leaders and managers must really become exemplary models of public service ethics and communication, behave in the educational environment to orient and lead agencies and units to build a standard, professional, modern and humane public service culture in schools. Civil service culture therefore becomes an important issue to build a civilized, modern, clean, healthy and beautiful school environment. It is very necessary to organize the development of training programs on civil service culture for leaders and managers of the Education sector because these are the people who have a strong influence on the development of agencies and organizations. Therefore, the organization of training courses on public service culture for leaders and managers of the education sector will contribute to building a standard school culture, a harmonious combination of tradition and modernity.

Keywords: School culture, leadership, management, fostering program

1. Đặt vấn đề

Sau 7 năm thực hiện Nghị quyết số 29-NQ/TW về đổi mới căn bản toàn diện giáo dục và đào tạo, Bộ Giáo dục và đào tạo đã có một số kết quả nổi bật. Cụ thể như: hệ thống cơ chế, chính sách trong lĩnh vực giáo dục và đào tạo cơ bản được hoàn thiện; hoàn thành phổ cập giáo dục mầm non; duy trì, nâng cao chất lượng phổ cập giáo dục tiểu học và trung học cơ sở; chất lượng giáo dục phổ thông cả đại trà và mũi nhọn đều được nâng lên, được quốc tế ghi nhận, đánh giá cao; tự chủ đại học được đẩy mạnh, chất lượng đào tạo đại học có nhiều chuyển biến tích cực, công tác giáo dục chính trị tư tưởng, đạo đức, kỹ năng sống cho học sinh, sinh viên có nhiều chuyển biến tích cực. Tuy nhiên bên cạnh đó ngành Giáo dục vẫn còn tồn tại một số hạn chế như sự tha hoá đạo đức ở một bộ phận giáo viên, lãnh đạo quản lý ngành giáo dục dẫn đến tình trạng lạm thu học đường, gian lận thi cử, dạy thêm học thêm tràn lan, nghiêm trọng hơn là những vụ xâm hại học sinh gây chấn động cả nước. Văn hoá công vụ vì vậy trở thành vấn đề quan trọng để xây dựng môi trường học đường văn minh, hiện đại, trong sáng, lành mạnh và đẹp đẽ. Việc tổ chức xây dựng các chương trình bồi dưỡng văn hoá công vụ cho lãnh đạo, quản lý ngành Giáo dục là rất

cần thiết bởi lẽ là đây những người có sức ảnh hưởng mạnh mẽ đến sự phát triển của cơ quan, tổ chức. Lãnh đạo, quản lý là nhân tố quyết định rất lớn đến chất lượng giáo dục tại các đơn vị giáo dục. Đa số lãnh đạo, quản lý ngành Giáo dục đã được tham gia dự các lớp bồi dưỡng, tập huấn để nâng cao kỹ năng lãnh đạo, bổ sung kiến thức quản lý nhà nước qua các chương trình bồi dưỡng kiến thức quản lý nhà nước chương trình chuyên viên, chuyên viên chính. Tuy nhiên, trước yêu cầu đổi mới giáo dục, một bộ phận lãnh đạo, quản lý trong ngành Giáo dục nhận thức về vị trí, vai trò trách nhiệm nghề nghiệp chưa cao dẫn đến những quyết định chưa hợp lý hợp tình, những ứng xử giao tiếp công vụ còn chưa chuẩn mực dẫn đến những mâu thuẫn, sự bất ổn trong trường học. Để xây dựng được văn hóa học đường văn minh, hiện đại mà vẫn giữ gìn được bản sắc văn hóa dân tộc, người lãnh đạo, quản lý phải thực sự trở thành tấm gương mẫu mực của đạo đức công vụ, giao tiếp ứng xử trong môi trường giáo dục đề định hướng, dẫn dắt cơ quan, đơn vị xây dựng nếp văn hóa công vụ chuẩn mực, chuyên nghiệp, hiện đại và nhân văn trong các trường học. Bồi dưỡng văn hóa công vụ trong nhà trường là một hoạt động giáo dục hệ giá trị, các chuẩn mực văn hóa giúp cho các thành viên

trong nhà trường có nhận thức đúng, suy nghĩ, tình cảm, hành vi tốt đẹp, thực hiện văn hóa ứng xử lành mạnh, từ đó đảm bảo chất lượng giáo dục của nhà trường. Vì những lý do trên, việc xây dựng chương trình, tổ chức các lớp bồi dưỡng văn hóa công vụ cho lãnh đạo, quản lý các đơn vị sự nghiệp công lập ngành Giáo dục sẽ góp phần xây dựng văn hóa học đường chuẩn mực, kết hợp hài hòa giữa truyền thống và hiện đại.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Xây dựng chương trình bồi dưỡng văn hoá công vụ cho lãnh đạo, quản lý ngành Giáo dục

Trong Văn kiện Đại hội lần thứ XII của Đảng đã có định hướng cụ thể về “*Xây dựng và thực hiện chuẩn mực văn hóa trong lãnh đạo, quản lý. Chú trọng đạo đức công vụ, xây dựng môi trường văn hoá công vụ trong sạch, dân chủ, đoàn kết, nhân văn*”. Tại Đề án phê duyệt văn hoá công vụ được ban hành kèm theo Quyết định số 1847 của Thủ tướng Chính phủ cũng nhấn mạnh: Biên soạn tài liệu bồi dưỡng về văn hóa công vụ và tổ chức bồi dưỡng về văn hóa công vụ cho đội ngũ cán bộ, công chức, viên chức là một trong những giải pháp để thực hiện văn hoá công vụ. Chính vì vậy, xây dựng và tổ chức thực hiện chương trình bồi dưỡng văn hoá công vụ cho đội ngũ lãnh đạo, quản lý tại các cơ quan, ban ngành, đặc biệt ngành Giáo dục với chức năng đào tạo con người hiện nay là rất cần thiết.

Thực hiện nhiệm vụ được Bộ Nội vụ giao, Học viện Hành chính Quốc gia đã tổ chức nghiên cứu xây dựng và đã ban hành chương trình, tài liệu bồi dưỡng văn hoá công vụ. Mục tiêu chung của chương trình là trang bị, cập nhật, nâng cao kiến thức về văn hoá công vụ, góp phần hình thành phong cách ứng xử, lễ lobi làm việc chuẩn mực của đội ngũ cán bộ công chức viên chức; bảo đảm tính chuyên nghiệp, trách nhiệm, năng động, minh bạch, hiệu quả trong hoạt động thực thi công vụ, đáp ứng yêu cầu phục vụ Nhân dân và xã hội.

Chương trình có thời lượng 3 ngày gồm 5 chuyên đề:

Chuyên đề 1: Những vấn đề chung về văn hoá công vụ.

Chuyên đề 2: Đạo đức công vụ và phòng, chống tham nhũng.

Chuyên đề 3: Trách nhiệm công vụ và kỷ luật, kỷ cương hành chính.

Chuyên đề 4: Giao tiếp công vụ.

Chuyên đề 5: Lễ tân công vụ.

Theo quan điểm của tác giả, tài liệu bồi dưỡng văn hoá công vụ cho lãnh đạo, quản lý ngành Giáo dục có thể sử dụng chương trình, tài liệu bồi dưỡng văn hoá công vụ của Học viện Hành chính Quốc gia làm bộ tài liệu nền tảng và trên cơ sở đó chỉnh sửa nội dung để phù hợp với những đặc trưng cơ bản của ngành Giáo dục. Tuy nhiên thay vì 05 chuyên đề, chúng ta có thể gộp chuyên đề Lễ tân công vụ vào luôn chuyên đề Giao tiếp công vụ, tập trung vào phần sử dụng một số biểu tượng quốc gia như quốc ca, quốc kỳ, quốc huy.

Theo đó chương trình bồi dưỡng văn hoá công vụ cho lãnh đạo, quản lý ngành Giáo dục sẽ gói gọn trong 03 ngày, thời lượng 30 tiết gồm 04 chuyên đề:

Chuyên đề 1. Tổng quan về văn hoá công vụ

Chuyên đề này sẽ cung cấp cho học viên những kiến thức cơ bản về khái niệm văn hoá, đặc trưng của văn hoá Việt Nam, khái niệm công vụ và văn hoá công vụ; sứ mệnh, đặc trưng của nền công vụ và vai trò của văn hoá công vụ đối với sự phát triển của nền công vụ.

Chuyên đề 2. Đạo đức công vụ

Chuyên đề cung cấp cho học viên những chuẩn mực, giá trị của đạo đức công vụ; tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh; đạo đức công vụ trong quá trình thực thi công vụ

Chuyên đề 3. Trách nhiệm công vụ

Chuyên đề này làm rõ nội dung trách nhiệm công vụ: Trách nhiệm trước Đảng, Nhà nước; trước Nhân Dân, lãnh đạo và tập thể; trách nhiệm cá nhân. Tổ chức hoạt động đánh giá việc thực hiện trách nhiệm công vụ.

Chuyên đề 4. Giao tiếp công vụ

Chuyên đề này sẽ trang bị, cập nhật cho học viên kiến thức và định hướng trọng tâm vào kỹ năng thực hành các chuẩn mực giao tiếp, ứng xử của viên chức lãnh đạo, quản lý trong công vụ, góp phần nâng cao kỹ năng giao tiếp với người dân, đồng nghiệp, cấp trên, cấp dưới; kỹ năng nghe, nói, kỹ năng nghe gọi điện thoại trong giao tiếp công vụ. Những chuẩn mực ứng xử gồm sử dụng các biểu tượng quốc gia trong thực hiện nghi thức nhà nước (quốc kỳ, quốc huy, quốc ca), kỹ năng thực hiện nghi thức xã giao công vụ (trang phục, bắt tay, xưng hô, giới thiệu, trao danh thiếp, tặng quà, nhận quà tặng) và công tác tiếp khách trong thực thi công vụ (đón tiếp khách, tổ chức tiếp phụ huynh; bố trí, sắp xếp nơi làm việc).

2.2. Tổ chức triển khai các lớp bồi dưỡng về văn hoá công vụ cho lãnh đạo quản lý ngành Giáo dục

Trong thực tế, Việt Nam chỉ mới chú trọng đến đào tạo đội ngũ cán bộ, công chức với các chương trình bồi dưỡng kiến thức quản lý nhà nước chương trình chuyên viên, chuyên viên chính, chuyên viên cao cấp. Các hệ bồi dưỡng lãnh đạo, quản lý cũng chỉ chú trọng đến bồi dưỡng lãnh đạo, quản lý cấp phòng, cấp sở, cấp vụ... Trong khi đó ngành Giáo dục vẫn phải được coi là ngành mũi nhọn đào tạo con người thì lại ít chú ý đến vấn đề đào tạo bồi dưỡng về văn hoá công vụ (bao gồm trách nhiệm công vụ, đạo đức công vụ, giao tiếp công vụ). Hiện nay chưa có một văn bản nào quy định về việc người lãnh đạo, quản lý ngành Giáo dục bắt buộc trải qua một khoá bồi dưỡng về văn hoá công vụ. Điều này đã khiến cho người lãnh đạo, quản lý gặp những bất lợi, khó khăn trong quá trình lãnh đạo, chỉ đạo, điều hành hoạt động công vụ do chưa được trang bị, cập nhật những kiến thức văn hoá công vụ một cách bài bản, hệ thống theo quy định của Nhà nước. Một số ít địa phương đã nhận ra tầm quan trọng của chương trình bồi dưỡng văn hoá công vụ cho lãnh đạo, quản lý (trong đó đặc biệt là lãnh đạo, quản lý ngành Giáo dục) nên đã tổ chức các khoá bồi dưỡng văn hoá công vụ tại địa phương như tỉnh Hoà Bình. Việc triển khai rộng khắp chương trình bồi dưỡng cho lãnh đạo, quản lý, công chức, viên chức ở Hoà Bình bắt đầu từ năm 2020 trên khắp 11 huyện thị của tỉnh. Thực tế đã khẳng định chắc chắn về tầm quan trọng của công tác bồi dưỡng văn hoá công vụ cho lãnh đạo, quản lý ngành Giáo dục là yêu cầu tất yếu của ngành Giáo dục trong giai đoạn tới. Tuy nhiên trong quá trình xây dựng, tổ chức thực hiện các lớp bồi dưỡng về văn hoá công vụ cho lãnh đạo, quản lý các ĐVSNCL ngành Giáo dục, cần có sự phối hợp chặt chẽ của các bộ ngành cụ thể là Bộ Giáo dục và Đào tạo, Bộ Nội vụ và Bộ Tài chính. Chỉ khi các bộ ngành vào cuộc quyết liệt, triệt để thì mới có thể triển khai đồng bộ, hiệu quả công tác bồi dưỡng nâng cao văn hoá thiện văn hoá công vụ cho viên chức quản lý ngành Giáo dục theo một lộ trình dài hạn, thống nhất từ TW đến địa phương. Mặt khác các bộ ngành cũng cần tính đến việc sắp xếp thời gian bồi dưỡng cho hợp lý, kinh phí tổ chức phải được cân đối, không để tình trạng học viên tham gia các lớp bồi dưỡng văn hoá công vụ phải nộp kinh phí mà ngược lại các viên chức quản lý phải được hỗ trợ tài chính trong thời gian tham dự chương trình bồi

dưỡng văn hoá công vụ. Để chương trình bồi dưỡng văn hoá công vụ cho lãnh đạo, quản lý ngành Giáo dục được thực hiện nghiêm túc, quy củ, nhóm tác giả mạnh dạn đề xuất Bộ Nội vụ và Bộ Giáo dục & Đào tạo nên có văn bản quy định các viên chức lãnh đạo, quản lý tại các ĐVSNCL ngành Giáo dục cần tham gia nghiêm túc lớp bồi dưỡng văn hoá công vụ trước khi được bổ nhiệm giữ vị trí lãnh đạo, quản lý trong cơ quan, tổ chức.

3. Kết luận

Bên cạnh những thành tích đã đạt được, những vấn nạn tiềm ẩn tồn tại nhiều năm qua đã trở thành nỗi nhức nhối ám ảnh của ngành Giáo dục. Chính vì vậy, trong giai đoạn hội nhập hiện nay, ngành Giáo dục càng cần chú trọng đến vấn đề bồi dưỡng nâng cao tri thức văn hoá công vụ để rèn luyện kỹ năng giao tiếp, ý thức trách nhiệm công vụ, đạo đức công vụ đối với người lãnh đạo, quản lý để ngành Giáo dục vừa phát triển ngang tầm thế giới vừa giữ gìn bản sắc văn hoá dân tộc. Đây là trách nhiệm và cũng là sứ mệnh thiêng liêng của những người lãnh đạo, quản lý giáo dục. Khi các lớp bồi dưỡng về văn hoá công vụ cho lãnh đạo, quản lý ngành Giáo dục được triển khai đồng bộ, thống nhất theo một lộ trình dài hạn, chắc chắn ngành Giáo dục Việt Nam sẽ có những bước đột phá mới trên hành trình hội nhập và phát triển.

Tài liệu tham khảo

1. Học viện Hành chính Quốc gia (2018), *Tài liệu Bồi dưỡng văn hoá công vụ*. Hà Nội.
2. Phạm Hồng Thái (2015), *Pháp luật về công vụ và đạo đức công vụ*, Sách tham khảo, NXB Đại học Quốc gia Hà Nội.
3. Huỳnh Văn Thới (chủ biên) (2016), *Văn hóa công vụ ở Việt Nam, thực trạng và những vấn đề đặt ra*, NXB Chính trị Quốc gia, Hà Nội.
4. Nguyễn Thanh Hải (2022), *Xây dựng và phát huy giá trị văn hóa, sức mạnh con người Việt Nam theo tinh thần Đại hội XIII của Đảng*, 11:52, ngày 16-02-2022, Tạp chí Cộng sản.
5. Trần Thị Thanh Thủy (2006), “*Văn hóa tổ chức và một số giải pháp phát triển văn hóa công sở*”, Tạp chí Tổ chức nhà nước, số 09/2006.
6. Ngô Thành Can (2018), *Đạo đức công chức trong thực thi công vụ*, NXB Tư pháp, Hà Nội.
7. Trần Đình Hượu (1996), *Về vấn đề tìm đặc sắc văn hóa dân tộc (in trong Đến hiện đại từ truyền thống)*, NXB Văn hóa. Hà Nội.